

til fælles Eje, hvor altsaa hver enkelt har Interesse i, at Jorden giver det størst mulige Udbytte, hvor han ikke er Herregaards-slave eller Lønarbejder under Bonden, men direkte interesseret, der er jeg overbevist om, at Fællesdriften vil give et bedre Resultat end Privatdriften. Jeg har endogsaa Landbrugskandidaters Udsagn for, at man ikke uden videre tør sværge paa, at den lille Drift i Længden vil vise sig at være den eneste fordelagtige. Jeg vil blot tillade mig at nævne et Navn, nemlig Landbrugskandidat Iversen. For mig staar det altsaa ingenlunde som givet, at man, om et Forsøg var blevet gjort her med Faurholm og Trollesminde i socialistisk Forstand, og dette var faldet uheldigt ud, havde faaet noget Bevis for, at Socialismen ikke lod sig udføre i Praksis. Socialismen er et Spørgsmaal om Evolution, om Udvikling, ikke om Eksperiment, og den vil komme, naar Nødvendigheden byder det, og mange, der nu ere Modstandere af den, ville da af Nødvendighedens Tryk blive tvungne til at gaa over til den.

Landbrugsministeren (A. Hage): Det stillede Ændringsforslag om, at Aarstallet „1909“ forandres til „1917“ har jeg ikke noget imod. Jeg tror, det er heldigt, at Forpagtningskontrakterne blive indgaaede paa forholdsvist længere Tid. Jeg betragter det derfor som en Forbedring af Lovforslaget. Jeg maa maaske her gøre opmærksom paa, samtidig med, at jeg omtaler dette Ændringsforslag, at det jo er indsat under Hensyn til, at man ønsker, at Jorderne skulle blive dræned, og jeg finder mig derfor foranlediget til at udtale, at naar der i Betænkningen staar, at naar Salg af Parceller har fundet Sted, anser Udvalget det for at være formaalstjenligt, at de tilbageblevne Arealer ved begge Gaardene grundforbedres ved Dræning, forstaar jeg det saaledes, at Grundforbedring ved Dræning skal finde Sted, naar Salg af Parceller har været *forsøgt*, selv om det ikke lykkes, med andre Ord, naar Auktion har fundet Sted, idet det jo godt kunde tænkes, at Parcellerne ikke bleve solgte. Sidste Gang blev der udbudt 34 Parceller, men der blev kun gjort Bud paa 4, som heller ikke bleve solgte. De andre Ændringsforslag give mig ikke Anledning til Bemærkninger, idet jeg fuldt ud kan tiltræde dem. Jeg forstaar Ændringsforslaget under Nr. 2 saaledes, at forinden den ny Forpagtningskontrakt er traadt i Kraft, vil der blive forsøgt Bortsalg af 2—300 Tdr. Land i Parceller.

Der foreligger en tidligere Udstyknings Parceller fra Ejendommen til Salg, og den vil man i det hele og store kunne benytte. Selv om en Del vil blive forandret ved det ærede Udvalgs Ønsker om Størrelsen af Parcellerne, tænker jeg, at i mange Punkter vil man kunne følge den Udstykningsforretning, der foreligger. — Punkt 3 er i Overensstemmelse med Lovforslaget, saa det giver mig ikke Anledning til Bemærkninger.

Jeg ønsker ikke at komme ind paa den vidtløftige Diskussion om Socialismens Fremtid og om, hvorvidt Fællesdrift af Jord er heldig eller ikke heldig. Jeg har ment, det ikke var rigtigt fra mit Standpunkt at støtte et Forslag, som gik ud paa at forsøge paa Fællesdrift, og Ytringer, der ere fremkomne her i Dag, have bekræftet mig i denne Opfattelse. Den ærede Ordfører udtalte selv, at han ikke troede paa Fordelen ved en saadan Drift, og at han kun ønskede, der skulde gøres et Forsøg, medens det saa fremgik af hans Ord, at han ikke troede, det vilde lykkes. De Ytringer, som dernæst ere faldne fra forskellige Medlemmer, have overbevist mig om, at, selv om Forsøget ikke lykkes, vil det ikke paa nogen Maade overbevise dem, der skulde overbevises, thi man vilde kun sige: Ja, det er et enkelt Tilfælde, som ikke beviser noget. Paa den anden Side, hvis Forsøget lykkes, vil det ikke overbevise mig f. Eks., fordi et slikt enkelt Forsøg med særlig udvalgte Kræfter og med Støtte af Socialdemokratiet her i Landet ikke vilde bevise, at det overhovedet var rigtigt at drive Jord paa den Maade. Jeg ser derfor ikke, enten Forsøget lykkes eller mislykkes, at det vil bevise noget som helst. Derfor har jeg ikke ønsket at støtte denne Plan. I øvrigt kan jeg anbefale Lovforslaget i den Form, hvori det er foreslaaet med de af Udvalget stillede Ændringsforslag.

Alberti: Jeg har ved Forhandlingerne i Udvalget interesseret mig ikke saa lidt for den Tanke, der er kommen frem om at faa gjort Forsøg paa Fællesdrift i Landbruget. Jeg har ganske vist aabent udtalt, og det samme vil jeg udtale her, at jeg ikke tror paa, at Fællesdrift er en Fremtidsvej for Landbruget. Jeg tror ikke, det har Betingelser for at kunne gaa. Paa den anden Side maa jeg erkende, at jeg ikke paa dette Omraade kunde uden videre tage mig paa med afgørende Sikkerhed at sige, hvad der var rigtigt eller ikke, og naar det fra et stort Partis Side stadig blev gjort gældende med stor Styrke, at Fællesdrift er